

Lukas kapitel 17. Övers och komm: Bo Giertz

Evangelium enligt Lukas Kapitel 17 Den oundvikliga förförelsen (Luk 17:1–3)

Översättning

Sedan sade han till sina lärjungar: Det kan inte undgås, det kommer sådant som blir somliga till fall. Men ve den genom vilken det kommer! För honom vore det bättre att få en kvarnsten om halsen och kastas i havet, än att bli till fall för en enda av dessa små.

Kommentar

I denna fallna värld kan man inte undgå det onda, och där det onda finns, finns alltid risken att människor ”kommer på fall”. Jesus använder här ett ord, som man kan översätta med ”förförelse” eller ”anstöt” och som från början betecknar den del i en gillrad fälla som får den att slå ihop, om man rör vid den. Sådana fällor får man räkna med men ve den som gillar dem, säger Jesus. Det är bättre att bli dränkt, än att dra en enda av ”dessa små” i fördärve. Med ”dessa små” menar Jesus människor som tror på honom, det visar parallellställena (Matt 18:6; Mark 9:42). Det kan röra sig om människor i alla åldrar. ”Små” är de efter världens sätt att värdera och mäta. De är på ena eller andra sättet beroende. Just därför är det en så stor synd att missbruka sin auktoritet och sitt inflytande till att ta deras tro ifrån dem.

Obegränsad förlåtelse och undergörande tro (Luk 17:3–6)

Översättning

Tänk på vad ni gör!

Om din broder gör något orätt, så säg ifrån. Om han då ångrar sig, så förlåt honom. Om han sju gånger om dagen förgår sig mot sju gånger kommer till dig och säger: ”Jag ångrar mig”, så förlåt honom.

Då sade apostlarna till Herren: Ge oss mera tro. Men Herren svarade: Hade ni så mycket tro som ett senapskorn, skulle ni kunna säga till det här mullbärsträdet ”Ryck dig upp med rötterna och plantera dig i havet!” och det skulle lyda er.

Om en kristen möter det onda hos en ”broder” – vilket i Nya Testamentet betyder en människa som tror på Jesus – har han en dubbel plikt: å ena sidan att säga ifrån och försöka tala honom till rätta, å andra sidan att förlåta. Och där finns det ingen gräns. Jesus använder säkert avsiktligt en bild som gränsar till det orimliga: någon förgår sig så ofta som sju gånger samma dag och ber sju gånger om förlåtelse. Meningen är klar: Liksom Gud inte tröttnar att förlåta, får inte heller vi göra det.

Det är svårt att säga, om det finns något sammanhang mellan de olika styckena i detta kapitel, eller om Lukas här har samlat spridda Jesusord och berättelser, som han velat ha med. Det är i varje fall möjligt att det finns ett samband mellan Jesu ord om den obegränsade förlåtelsen och apostlarnas bön om mera tro. Apostlarna skulle ju vara Jesu befullmäktigade ombud och handla på hans vägnar. De skulle förmana och förlåta som han. De skulle också bota sjuka. Det är begripligt om de ber om ”mera tro”. Men Jesus svarar, att det inte är mera tro de behöver. Har man bara den minsta gnutta av den tro, som det här är fråga om, så blir allting möjligt. Tydligt är det tal om ”den undergörande tron”, den som Paulus räknar till nådegåvorna (1 Kor 12:9). Jesus har aldrig satt i fråga att också de svaga lärjungarna, de som han kallar klenetrogna, ändå trodde på honom och hörde honom till. Samtidigt förebrår han dem – och oss – att vi inte har den tro som gör det omöjliga möjligt. Han använder en bild som avsiktligt talar om något omöjligt. Ett mullbärsträd ansågs fastare rotat än andra träd. Att det skulle lyfta sig och plantera sig i havet var en vidunderlig tanke. Och naturligtvis menar inte Jesus att det är sådant hans lärjungar skall göra – men kanske saker som förefaller lika omöjliga, men som Gud inte dess mindre ger dem i uppdrag att utföra.

Oskickliga tjänare (Luk 17:7–10)

Översättning

Om någon av er har en slav som plöjer eller vaktar boskap och som kommer in från markerna, så säger han väl inte ”Kom nu genast och ät”? Säger han inte ”Laga nu kvällsmat åt mig och ordna dina kläder och passa upp mig medan jag äter och dricker. Sen kan du själv få dig något att äta och dricka”? Inte tackar han väl slaven för att han gjorde som han blev befalld? Så är det också med er. När ni har gjort allt som blev er befallt, skall ni säga: Vi är dåliga tjänare. Vi har bara gjort vad vi var skyldiga.

Kommentar

Inför sådana ord känner sig varje kristen som en oduglig tjänare. Men även om vi vore i stånd till sådant, skulle vi ändå bara vara oskickliga tjänare, som inte skall vänta sig något beröm. Jesus säger det med en liknelse, en av de många som bara Lukas har bevarat åt oss. Som vanligt ger den en bild ur vardagslivet, sådant det är i denna onda värld. En stackars slav kommer hem efter sitt arbete på fälten. Nu får han ta itu med hemsysslorna. Först när hans herre blivit uppassad och fått sin mat, får han äta själv. Något tack får han inte och det har han inte heller väntat sig. Han har ju ingenting att fordra. Och det har inte heller vi inför Gud. Även om vi gjort allt som blivit oss befallt – och när har vi det? – måste vi säga: Vi är oskickliga tjänare, som inte duger mycket till. Jesus använder här ett starkt ord, som betyder onyttig, oduglig eller dålig, samma ord som används om den oduglige tjänaren som grävde ner sitt pund (Matt 25:30). Tjänaren vet att även när han tycks lyckas, så är han ingenting märkvärdigt. Han förtjänar inte något beröm.

De tio spetälska (Luk17:11–19)

Översättning

På färden till Jerusalem vandrade han genom bygderna mellan Samarien och Galileen. När han var på väg in i en by, mötte honom tio spetälska som stannade på långt håll och ropade: Jesus, Mästare, förbarma dig över oss! När han fick se dem sade han: Gå och visa er för prästerna. De gick, och medan de var på väg blev de rena. En enda av dem vände tillbaka, när han såg att han blivit botad. Han prisade Gud med ljudlig röst och föll ner på sitt ansikte framför Jesu fötter och tackade honom. Och den mannen var en samarit! Då sade Jesus: Blev inte alla tio rena? Var är de nio? Fanns det ingen som vände tillbaka för att ge Gud äran, utom främlingen här? Och han sade till honom: Res på dig och gå. Din tro har frälst dig.

Kommentar

Åter kommer Lukas med en berättelse om en samarit. Den visar att evangeliet gäller alla folk och att också de föraktade har en plats i Guds rike. Händelsen utspelas någonstans i gränstrakterna mellan Samarien och Galileen. Det väcker vår undran, eftersom Lukas gett intrycket av att Jesus för längre sen lämnat de områdena bakom sig och nu närmar sig Jerusalem genom Perea på andra sidan Jordan. Några menar att Lukas inte haft någon klar bild av Palestinas geografi. Det är inte troligt, eftersom han ger en riktig redogörelse för den ganska krångliga indelningen (3:1). Personligen tycks han ha varit i Jerusalem och kustlandet, men kanske aldrig i Galileen eller Samarien. Det är möjligt att han samlat sitt stoff här i ”reseberättelsen” utan att försöka ordna det kronologiskt eller geografiskt. Såvida vi inte – som några menar – här har ännu en beröringspunkt med det stoff, som Johannes är ensam om. Enligt Johannes har Jesus under denna sista vinter besökt Jerusalem och en tid vistats i norra Judeen. Man har gissat att han därifrån vandrat norrut och mött pilgrimerna, för att sedan följa dem den vanliga vägen bortom Jordan och sedan förbi Jeriko till Jerusalem. Det ger åtminstone en antydning om hur traditionerna hos synoptikerna och Johannes kan förenas. Men mer än en gissning är det inte. Vi får – här som så ofta – avstå från att foga in det som berättas i en klar kronologi.

Innebörden är i varje fall klar. Utanför en by kommer en grupp spetälska. Medvetna om sina skyldigheter stannar de på långt avstånd och ropar till Jesus. De ber om förbarmande. Han säger dem att de skall gå och visa sig för prästerna. Det var en befallning som krävde tro. Prästerna hade nämligen uppdraget att konstatera om någon blivit ren från sin spetälska och åter kunde tas upp i samhället. På vägen blir de tio rena, men bara en av dem bryr sig om att vända tillbaka för att tacka, och han befinner vara en samarit. Så får han också veta, att hans tro har frälst honom. Här kan man också översätta ”hjälpt” Det grekiska ordet betyder både hjälpa, rädda och frälsa. Men på detta ställe är det nog fråga om frälsning. Samariten hade inte bara blivit botad. Han hade tagits upp i Guds rike. Jesu egna landsmän hade tagit emot Guds välgärning som en naturlig sak, något som de hade rätt till därför att de var Abrahams barn. Just därför gick de miste om Riket. Hur kommer Guds rike? (Luk 17:20–25) Översättning

Han blev tillfrågad av fariseerna när Guds rike skulle komma, och han svarade dem: Guds rike kommer inte så att man kan se det med ögonen. Inte heller kommer man att kunna säga ”Se här är det!” eller ”Där är det!” Nej, Guds rike är mitt ibland er.

Men till lärjungarna sade han: Det skall komma dagar, då ni önskar att ni skulle få se en av Människosönens dagar, men ni kommer inte att få se den. Man kommer att säga till er ”Se där!” och ”Se här!” Men gå inte dit och följ inte efter dem. Nej, så som en flammande blixtnyser från himmelens ena ände till den andra, så skall det bli med Människosönen på hans dag. Men först måste han lida mycket och bli förkastad av detta släkte.

Kommentar

Som alla fromma judar väntade också fariséerna på Guds rike. Många sysslade med frågan, när det skulle komma. Det hör med till bilden av deras fromhet. De ville vara på den säkra sidan i allt. Det kan alltså ha varit en allvarligt menad fråga, när de ville höra vad Jesus tänkte om tidpunkten, då Guds rike skulle komma. Men Jesus avvisar frågan. Den saken kan man inte räkna ut. Guds rike kommer inte så ”att det kan ses med ögonen”. Man kunde också översätta ”att man kan förutsäga det”. Det kan inte pekas ut i förväg.

Men hur kommer det då? Jesus säger: Det är mitt ibland er. Orden kan också betyda: Det är inuti er. Det har förts en lång debatt om vilket Jesus menar. I början av detta sekel lutade man allmänt åt ”inuti er”. Det stämde med den tidens idealistiska kristendomstolkning som såg Guds rike som något ”rent inre”,, en moralisk och religiös livshållning som hade Jesus till förebild. Sedan kom det nya teologiska strömningar, som upptäckte att Jesus faktiskt talar om Guds rike som något kommande, en omvälvning som skall förvandla allt. Då höll man bestämt på den andra översättningen. Jesus hade menat att ”Guds rike är – med ett slag, helt plötsligt – mitt ibland er”. I dag har man fått en klarare blick för Jesu förkunnelse om Riket. Det är något som kommer, när Gud griper in och gör allting nytt. Men samtidigt är det redan här, just i Jesus själv. Redan nu är dess krafter verksamma. Redan nu kan man bli Rikets barn. Då har man Riket inom sig, fast osynligt, som en dold begynnelse till något som kommer.

Efteråt talar Jesus med lärjungarna om detta. Det skall komma en tid, då de längtar efter Riket. De kommer att frestas att lyssna till alla dem som tror sig veta när det kommer eller att det redan har kommit. Men de skall inte tro dem. Tids nog kommer det att märkas. Ingen behöver fråga om åskan går, när det ljungar en blixtnyser över himlavalvet. Lika tydligt kommer det att

märkas, att Människosonen har kommit. Och så tillägger Jesus: Men först måste han lida mycket och bli förkastad. Än så länge är Riket bara synligt i gestalt av honom själv. Och han skall ge sitt liv för världen. Det hör med till Rikets upprättande att han måste lida och dö.

Den stora överraskningen (Luk17:26–37)

Översättning

Så som det skedde i Noas dagar, så kommer det att gå till också i Människosonens. De åt och drack, de gifte sig och giftes bort, ända till den dagen då Noa gick in i arken, och så kom floden och gjorde slut på dem alla. Det blir som det var på Lots tid. De åt och drack, de köpte och de sålde, de planterade och byggde. Men den dagen då Lot gick ut ur Sodom regnade det eld och svavel från himmelen och gjorde slut på dem alla. På samma sätt kommer det att gå på den dagen då Människosonen uppenbaras. Den som den dagen är uppe på taket och har sina saker inne i huset, han får inte gå ner för att hämta dem, och den som är ute på åkern får inte vända tillbaka. Minns vad som hände med Lots hustru! Den som försöker bevara sitt liv kommer att mista det, och den som mister det kommer att få leva. Jag säger er: Den natten kommer två att vila på samma bädd. Den ena tas med och den andra lämnas kvar. Två kvinnor kommer att mala på samma kvarn. Den ena tas med, den andra lämnas kvar. Då frågade de honom: Var någonstans, Herre? Han svarade: Där den döda kroppen ligger, dit kommer också gamarna att samlas. Kommentarer

Det är alltså inte meningen att man skall veta i förväg, när den dagen kommer. Varje dag skall man vara lika beredd. Otron vill hålla Gud utanför och sköta sitt. Det behöver inte betyda att man lever omoraliskt i borgerlig mening. När Jesus talar om människorna i Sodom och före den stora floden, nämner han inte deras synder, bara deras all dagliga bestyr. Felet med dem var att de inte räknade med möjligheten att plötsligt ställas till ansvar. Det är det plötsliga, det överraskande och oåterkalleligt avgörande som Jesus här framhåller, när han talar om hur Riket kommer. Det sker på ”den dagen då Människosonen uppenbaras”. Vi hade kanske väntat att det skulle heta ”då Människosonen uppenbarar sig”. Men den passiva formen säger något mera. Här handlar Gud. Här uppenbaras hela Guds plan med världen. Gud visar vad han redan från början syftat fram emot. Han uppfyller sina löften och visar att det blir som han sagt. På den dagen sker den stora uppdelningen, som i själva verket skedde redan när människor tog emot Guds rike i tro eller förkastade Jesus och hans inbjudan. På den dagen visar det sig om tron var äkta eller inte. Var den äkta, så har människor i den stunden bara en enda stor tanke: att få gå Honom till mötes. Den som i sista stund alltjämt tänker på sina ägodelar och försöker få dem med sig, förråd otro.

En bädd utgjordes i Palestina vanligen av några enkla dynor eller en primitiv tärtsäng som man ordnade för natten på en upphöjd avsats i husets enda rum, där hela familjen sov. Kvarnen var en liten handkvarn, där den ena kvinnan höll i säden medan den andra drog den lilla kvarnstenen runt med handkraft. Människor kan alltså leva i samma hus och göra samma arbete, och ändå tillhöra olika världar. När den stora dagen kommer visar det sig. Den ena ”tas med”, den andra lämnas kvar. För att förstå vad som menas får man tänka på de liknelser där Jesus talar om hur Människosonen skall sända ut sina änglar eller hur budbärarna hämtar Konungens gäster eller hur man skiljer fiskarna åt på stranden. Paulus talar om hur vi skall bli ”borttryckta, Herren till mötes” (1 Tess 4:17).

Det mesta av detta kapitel hör till särstoffet hos Lukas, men här i slutet (från vers 23) finns en rad likheter med Matteus och delvis med Markus, fast Jesu ord där står i andra sammanhang. Några av de ord, som här gäller den yttersta tiden, är där riktade till de kristna i Jerusalem inför den stora hemsökelsen i samband med stadens undergång. Det är möjligt att redan Jesus använt sådana ord i olika sammanhang. I varje fall har man i urförsamlingen gjort det, när det fanns sakliga skäl till det. Och det finns det här. I förföljelsetider gäller samma råd, vare sig det är fråga om den sista eller inte. Och att Människosonens ankomst föregås av svåra förföljelser lyser igenom också på detta ställe hos Lukas. Han har ju tagit med orden om att mista sitt liv genom att vilja rädda det. Det ordet syftar i första hand på martyriet, även om det också gäller hela vår inställning till denna världen.

Men vad innebär det att tas med och lämnas kvar? ”Var någonstans?” frågar lärjungarna. Jesus svarar med något som troligen var ett ordspråk. Det säger att det finns saker, som alla måste se. Alla ser hur gamarna flockas. Hos Matteus används bilden på samma sätt som orden om blixten: När Människosonen kommer kan man inte undgå att se det. Här hos Luka används samma bild som svar åt lärjungarna, eller rättare: som motivering till att de inte får något svar. Var någonstans man lämnas kvar eller vart man tas med blir klart nog på den dagen. Det viktiga är att veta på vem man tror, inte vad Gud tänker göra i alla enskildheter.

Copyrightregler:

Bo Giertz är upphovsman till såväl översättning som kommentar, Nedladdning och utskrift av såväl översättning som kommentar får endast ske för personligt bruk, All övrig användning av såväl översättning som kommentar måste godkännas av rättsinnehavarna samt Stiftelsen bibelskolan.com åtar sig att förmedla eventuella förfrågningar om vidare användning av översättning och/eller kommentar till rättsinnehavarna.

REGISTER:Nya Testamentet Lukas evangelium